

53/

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

4

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ. *Οαδ. II, 53/1970*

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δευτέρα 1969 / 7 Ιουλίου 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)..... Κάμπος.....
(παλαιότερον ὄνομα: Καραερίον), Ἐπαρχίας Λαρίου,
Νομοῦ Λαρίου
2. Ὄνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Νικόλαος
Καρκαίνης..... ἐπάγγελμα Διδάσκαλος.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Κάμπος - Λαρίου
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... ἑνὰ (1) ἔτος
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Σπυρίδης Παπαπροστόλου
τοῦ Βασιλείου
ἡλικία 65..... γραμματικαὶ γνώσεις Δημοτικῇ
σχολεῖν..... τόπος καταγωγῆς Πευκιά
ὠρεῖν Κροδίτη
- β) Γεωργίου Σίμα τοῦ Κωνσταντίνου

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ;
.....
Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ;
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητα· δ) εἰς μονὰς κλπ.
2 Ἕλληνας..... γαιοκτήμονες
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διαιρεμένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ;
ὡς ἀνεξάρτητ. Συνήθως τὸ μαιράνισμα
πινύτων μετὰ τὸν θάνατό του

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφότερας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; ... καὶ με τὰ δύο

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; ... Ναι

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ με ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; Οἱ κολλῆγοι με ὅλην τὴν οἰκογένειάν εἶχαν λίτη τροφὴ καὶ μέρος νὰ μείνουν

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.) κολλῆγοι Ποῖα ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ... σκλάβοι

3) Ποῖα ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα;) εἰς εἶδος

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὰ θέρισμα, τὸ ἐλάνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποῖαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; δεν χρησιμοποιοῦσαν ἄλλους ἐργάτας

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλοι ; Ἐὰν ναι, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; Ναι ἀπὸ διαφορὰ μερῶν καὶ κυρίως ὁρεινὰ

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου τοῦ ἐπῆγγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ... παρεμείναν κολλῆγοι

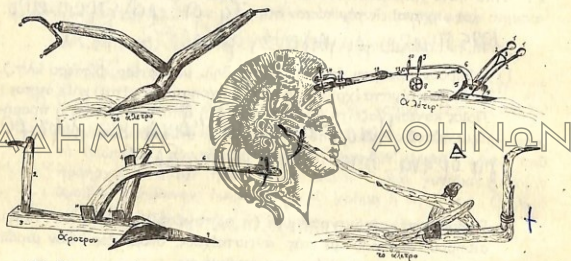
β) Ἐπῆγγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρᾶματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) *περὶ τὸ 1920*

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ *περὶ τὸ 1915*

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *ὑπάρχον* *εἰδικοί*
ξύλουρχοι ἢ *μόνος του* *τὸ γεφύριον*
δ *φωτοφθ.*

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπάρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα; *+*

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <i>Χειρολαβή</i>	6. <i>σταθάρ</i>	11.
2. <i>Κοντοῦρα</i>	7. <i>ζουμπάς</i>	12.
3.	8. <i>φτερά</i>	13.
4. <i>ξυλῖνα</i>	9. <i>χ.νλ</i>	14.
5. <i>σπ.αδμ</i>	10.	15.

⁽¹⁾ Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησην).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Εἶναι... τύπος... ἦτα... ὅλα... τα... χωράφια...

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; ὅπως... στο...

ἀκροῦ (†)

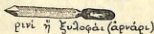
- 6) ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;

ἀπὸ ξύλου

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαῖ κλπ.).....

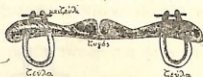
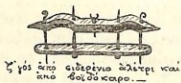
σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδα, πέλεκυς (κατακόρυφη), ἴλ-
μπαρ... μαντρακάς.

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) ; βόες, ἢ ἄλλοι ζῶα, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. βοδία καὶ σπανία του βαλίου

β) Ἐκρησιμοποιοῦντα (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; δύο

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἤτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; Ναί

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.). λουρία, αἰδέρες, ζεύλες, σχοινία

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

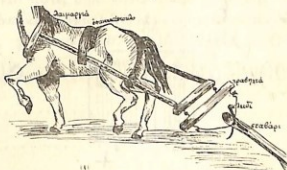
10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλοῦρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). ζουμπιάς

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ;

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὄργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) : 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπηρετὸς. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τρόπον σας.....

ἀντρας, ὁ ἰδιοκτήτης ἢ κελακτοῦς.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ εὐλκνον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) Βάβαμε τὸ λαμνο τῶν βοδιῶν μέσα στὴν ἑσπέρη καὶ ξένουμε ἀπὸ κατὼ τὸ σχοινί.....

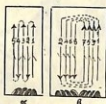
2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον... Κατὰ τὸν ἰδίον τρόπον ὁ ἄνθρωπος φάνη μικρότερος τὸ εἶναι βοδὴ πατὰ εἰς στὴν αὐλακίδα.....

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἅκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία) Με τριχία δεμένη στα κέρατα τῶν ζῶων.....

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

ἡ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

ὁπως β

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λαορίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σπορίδας, ντάμεις, σιασιές, μεσιδράδες κ.λ.π.) ;

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λαορίς (ἢ σποριά) ; με αὐλακιάν ;

αὐλακικῶς

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηθῇ ἄροτρον ;

στα πλάγια

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάταξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί ; καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

μετὰ τὸ βάδιον τῶν βοδιῶν

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σπορὰς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων. Διὰ τὸ ἴδιον

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορὰς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά (π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ὀργώματα, διβόλι, σβί -

ρυσισμα... τὰ ὀδονόπρωα

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω)

τὸ ἴδιον
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ σπάρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγραγάπανσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτᾶρι ἢ ἄλλο δημητριακόν. ...

ένα(1) χρόνο. Εἴχαμε καὶ ἄλλαι σπορὰ

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; ζυντάσσιν ένα, χιναλογοι με τὸν καιρὸ -

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; τὸ σπο -

ρα σάκι

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα) : 1) καθαρίζονται : τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρουσία) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργώμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

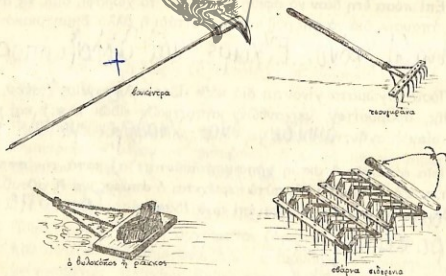
μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῇ σιδηρᾷ ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; ... **Με τὸ ἀγιάλ (+)**

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ... **Ναι, με σβάρνισμα**

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινῶν ἐκ τούτων):

Με δίκηλ, σκάπανο, τσάπα (+)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φώτογραφίαν)

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγὰν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι πού ἐκτελοῦν

Δεν χρειάζονται.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὁσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἴδους.

Προσμίναμε τὰ ποτιστικά, τὰ ζακάρια καὶ φεβούδια τὰ ζυρικά, ἡ σπορά γινώ-
ταν στα πέταχτα.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

το ποτιστικά τὰ ζακάρια, τὰ ζυρικά, χιμαρίδια.

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνουντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

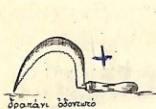
ἐξ βραγιῶν, φασκίνας, ποτιστικά καὶ αὐτὴν χύνουμε τὸ σπέρμα.

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεία θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.)

π.χ. με τὸ δρέπαν, τὸ μαχαίρι κλπ.) **Μὲ δρέπανι...**
ὀδοντωτό (4).

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρέπανια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). **ΜΕ ΚΟΣΣΕΣ...**

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρέπανιου ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ; (Σχεδιάσατε αὐτήν) **τοῦ δρέπανιου ἦταν ὀδοντωτὴ ἐνδὲ τῆς κοψῆς ὁμαλὴ (κοψέρι).**
- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του; (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) ... *οἱ ψευτοί*

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθίων) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) ... *τὰ πολύ μικρά... τὰ γενομένα με... με... τα... χέρια*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κριπτερόν μέσῳ ὁ σῆτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σικάλις κλπ. ... *ἀναρρέει μετὰ τοῦ ὕψους τῶν φυτῶν καὶ μετὰ τῆς ἐνδύσεως... ἀχυρο*

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μετὰ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

ἀκατάστατοι ... *ἀθηνῶν*

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστάς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὁποῖα παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; ... *οἱ γὰρ ἀφένεμε κατὰ τὰ χερόβολα*

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) ... *Μερικά...*

χερόβολα... ἐκείνη... για χέρια... τα... στα... χυα... εἶχαν... εἶναι... δια... κατεύθυνσι

5) Πῶς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
 λοῦνται ἀγκαλιές. ἀγκαλιές

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι ἔτι αὐτὸν τὸν
 σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τέπων καὶ ποιόν ; .. ὅλοι οἱ νῆστες ἄν-
 τρες καὶ γυναῖκες καὶ παῖδια .. θερίστε .. ἐρχόταν ..
 οἱ περισσότεροι ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ..
 καὶ τὰ ἱμάτια ..

2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομισθίον (μεροκάματο) ἢ κατ'
 ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρήμα ἢ εἰς
 εἶδος ; Τὸ ἡμερομισθίον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
 φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίες καὶ τὴν σχετικὴν
 εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογία). .. ζυννδομὴ με ..
 λεῖπα .. ἐδωκαν καὶ γωμί ..

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
 λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
 τὴν ἐναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
 λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
 κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; οὐχί

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Ναὶ, δὲν ἀρχίζουμε Τετάρτη

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. Ναὶ, Ἐτραγουδοῦσαν

ὡς χειρόγραφα

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον. Θεὰν μνησθῇ τὸ σταχὶ πλέκουμε

ἓνα τετράγωνο μὲν τὰ σταχὶνὰ εἰς ἓνα ἀπὸ τὰς δύο μεριέ. Τὸ δάσαμε πάλιν ἀπ' τὸ τετράγωνον

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

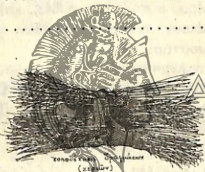
- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἑσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυνες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; Μετὰ τὸ δεξιμόν

συνήθως τὸ ἀποψευμα

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Τὰ ἔδεναν οἱ ἴδιοι. ἔφραζε γὰρ τὸ δέσιμο
χρησιμοποιήσαμε ἀπὸ τοῦ ἴδιο τοῦ σταφι-
δεύματος. Τὰ ἐφάρριθύνουμε. Τὰ μοινοῦσαμε
καὶ πρέκαμε. Τὰ σταχναίωσαν καὶ
ἐφάρριθύνουμε. Σεμάτια.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

Τὰ μαζεύουμε πρὸς τρεῖς (ἑνὰ, τρεῖς) ἑνὸς
ἀπὸ κατῶ καὶ ἐνδ. 3η πλῆν. Τὰ
σταχναίωσαν τὴν ἴδια κατεύθυνσην.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς. *Τὴν βορὴ καίμε*
τὸ φύτεμα θινάταν τὸ Μάρτιο

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
 μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι ; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
 ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
 ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
 φωτογραφίαν. *Μὲ τὴν σκαπάνην καὶ*
τὸ δίκειλ.

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζεται παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
 χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκου); Ἐάν
 ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
 κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. *καλλιέργεια μὲ ὄρ-*
μημα καὶ σπορά τὸν καὶ καίμε με μαστίχα καὶ
τὸ μαίνενο με δε τσικενα. τὰ με τα-
φερομε σκίς ἀχνυρῶνες

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
 σαν κ.ἄ.). *τὴν καὶ μὲ τὴν κόσση*
 (Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
 ποιοῦντο ; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
 κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας)

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δερματίων πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν π.χ. εἰς τὸ ἄλωνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

... ἐν αὐλῇ ;

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δερμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς αὐτὸν ὅπου ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως ;

... μέρια ... ἀντιμνηνιξ ... ἐν δυνάσει ...
ρεῖ ... μέτα ... σταχια ... πρὸς τὰ μέγα ...

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλωνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν ; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἐπὶ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χρόνον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἄλωνι ;

... Ναυ ... σημῆραν ...
ἄλωνα ...

- 4) Ποῦ κατασκευάζεται (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλωνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου ; Εἰς ποίαν θέσιν ;

... ἐξω ... καὶ κοντὰ ... στο χωριό ...
σε μέρος ... πὸν ... να ... το πιάμ ...
δορίαν ...

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

περισσότερες. Με κήφο μέχρι 8ην
λινίσει τὸ δάρι.

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; ...
Αὐτῶν μεχρι τέλη Αὐγούστου.

- 7) Εἶδη ἀλώνιων (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) ...

Χωματάλωνο

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκάστον ἔτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἀλώνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρου τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων) ...

κοιμή και καθα καθα-
ρισμα. Τὸ ἀρκείαμε με βοτάνες ἀπὸ
τὰ πελάδια πὸς εἶκν λίγο ἄχυρο.

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλώνιου καὶ ἡ ἐπαρξὶς τοῦ ἀλώνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; ...

μέρη ἐκτὸς 200 Τρίτη

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἶονδήποτε ἄλλον.
 Τα στήλας... ὁρῶναι... μετὰ τὰ στάχυν... πρὸς...
 ταί... πάλιν... —

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύνων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-
 ῆσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύνων διὰ τῆς καταπατή-
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
 Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθεῖως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώ-
 νιστου ἐνλίανος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος σπηγερός,
 στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἔρχωνται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυν. Μετὰ...

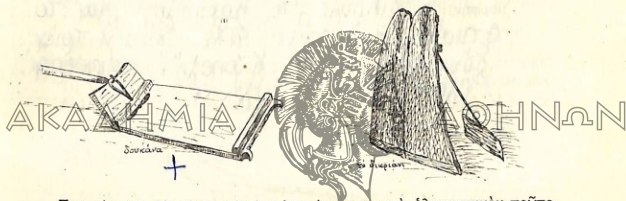
δύο βίδαι... 7. ὁρ. πρὸς... ἐστὶν... τὴ δουκάνη... πάλιν...
 δ' αὐτῇ... ἵππων... ἀλώνισμα... κρατοῦσε... τὴν... τριχίαν...
 καὶ... τὸ... ἀλάλ... —

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
 ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
 στυλον μετὰ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀλωνιστοῦ. Τὰ ἀλώνιζοντα ζῶα περιφέρονται συνδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν
 λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ χυνογραφήματα).

μ.ε. μ.ε. γυν. δυν. στο. χυνογρ. Τα Τετα-
δυν. τιν. δουκάνη. Έσερναι

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμού διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὺ εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἔαν ἅπαντ' εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνη, δικριάνη, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἄλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία, ρεβίθια κ.ἄ.) Ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυμένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

Ναι. δυν. (+) Εἶχε διαστάσεις περίπου 120x1,20. καὶ ἀπὸ κάτω εἶχε ὀδὸν ὑψώσεως λαμβάνει τὴν ἐκτοχὴν τεχνίτην. Με αὐτὴν ἔλυνε τὰ εἶδη ὅλα τὰ δημητριακά.

- δ) 'Από ποίαν ώραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπαμένην. ; . . . Α. Α. . .

το βίωμα και σταματάει στα τοξικά
κόρυφα.....

...ΝΟΥΡΩΝ Ε

- 12) Ποια άλλα άλωνιστικά εργαλεία είναι εν χρήσει; (Είς τινες τόπους χρησιμοποιείται επίμηκες ξύλον, τὸ ὅποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): το δικούλι, το καρπολόγ και το

δικουλί, δουκράν κλπ., έχει το άκρον οδοντωτόν υπό την κάτω περὶ
μορφήν): το δικουλί το καρποφόι καὶ το
αυτοῦ. το δικουλί εἶχε δύο ἢ τρία
δόντια ἐν τῷ καρποφόῳ τέτρων
ὅσον δύο ἢ τρία

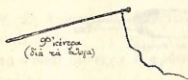
- 13) Κατά την διάρκεια του άλωνισμού ο γεωργός με το δισάκι ή το δικράνι, έρχομενος γύρω εις το άλώνι, ρίπτει εντός του κύκλου τον όποιον διαγράφουν τα ζώα ή το άλωνιστικόν μηχανήμα τους άκόπουις στάχυς ;..... Ναι με το δισάκι.

Νομ. με το δικούρι

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' ἐντρία). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ της; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).

το άκρο του χωραφίου μακριά από ενοχλητικό
(1,50) μέτρο.

- 15) Πώς λέγεται ή εργασία του άλωνίσματος ενός άπλώματος, δηλ. ενός στρώματος σταχύων εντός του άλωνιού. (Έν Κρήτη καλείται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. άπλώματα) σίτου, κριθής, βρώμης κλπ. ήλωνίζοντο καθ' ήμέραν

- 16) Πώς λέγονται οί άλωνισθέντες στάχυες, προτού λιχνισθοῦν διά νά άποχωρισθοῦν τά άχυρα από τόν καρπόν ; (έν Κρήτη : μάλαμα)

Γενικά άχυρο

- 17) Ποιοι άλωνίζουν : ό ίδιος ό γεωργός με ιδικά του ζώα ή ύπήρχον (ή ύπάρχουν άκόμη) ειδικοί άλωνιστάι (έν Αίτωλία : βαλμάδες, δηλ. τσάπνηδες, κελούμενοι άλωνιστάι και άγωγιάτες), οι όποιοι είχαν βοδία ή αλογα και άνελαμβάνον τον άλωνισμόν

στάν. ό ίδιος ό γεωργός

- 18) Πλήν του μέσου τούτου με ζώα και με άλωνιστικόν εργαλείον ύπήρχον παλαιότερον εις χρήσιν άλλα μέσα χωρισμού του καρπού από τούς στάχυσ· π.χ. τό κοπάνισμα αυτών με χονδρόν ξύλον (τόν κόπανον) ή με άλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω έν σελ. 26 εικόνα).

Το στυμπόξυλο (+)

- 19) 'Ο κόπανος ούτος πώς έλέγετο· έκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μήκος και πάχος είχε και ποίον τό σχήμά του ;

Από δένδρο (βαλανίδια). Είχε μήκος περίπου 1,50 μέτρο και πάχος 5 πόντους

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ὡς χρῆσις τοῦ κοπάνου;
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιδῶν κλπ.)... Σ.Τ.Ο. ... Α.Ρ.Ω.Ν.Ι......

κόπανοι στεφάνου

ξύλο καμινάτο διὰ τὸ κοπάνισμα
μικροῦ ἀγροῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἔκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ; ... ἀπὸ τῶν οἰκογενεῶν.....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τῶν στάχυν, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

σε μέγαν... αὐλόμενον... καὶ... εἰχε... βίαν... σωματι...
...τὸ... χωρίσιν... μόνον... τὸ... καρπὸν... ..

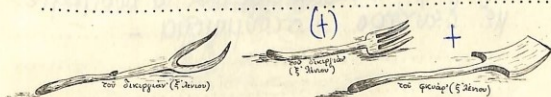
- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.
Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συμπεταρισμός κλπ.) (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

ἔχει... κοπάν... τὸν... με... ..

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυν, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάν, ἀλλαχού : δικριγιάκι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. ...
καὶ... τὸ... (4) καὶ... στο... τέλος... με... τῆ...
...συνήθει

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἑπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο...

ὁ σωρὸς ἦταν
σενομαχρὸς... καὶ τὸν λειψάμε λαμβάνει.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς) λέγεται τοῦτο : φυτῶρι, θρινάκι ; Ἰχθυογραφήσατε τοῦτο...

Με τὸ καρπῶν...
ἀνέμι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἀνδρᾶς, γυναικᾶ· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

ἀνδρᾶς ὁ ἀνέμισμα

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δευτέρον ἀλῶνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

λεβαντα... κοντσαλίδια καὶ τὰ χωρίζουμε
με δεύτερο στουμπισμα.

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλῶνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλῶνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμεῖναντα
χονδρὰ τεμέχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

τὸ δερμόνι (+)

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

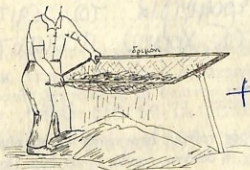
ΑΘΗΝΩΝ

κόσκιον πάλαι δερμόνι

κόσκιον ἢ ἀνέμιστρον

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

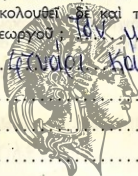
(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται ; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύννησις καὶ ἀσπλάσμος τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

Τὸν μαφενεμμε... δε
σωρό... με... τὸ... καὶ... σκούπαι...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

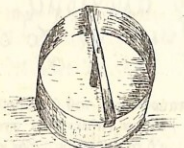
- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

Μερικοὶ μετρουσαν... ἄλλοι στα-
ρι στα... νεραμνιδιὰ... τοῦ σιτητοῦ... τοῦ...
... ἔσαν... χρόνου... περισσοτέρου...

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνθήκαι. Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνογράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).

το... κορυμνιστὴν μετὰ τὸ χρεωτικὸν ποῦ ἔχει...
το... μετὰ τὸν μετὰ τὸν...
μετὰ τὸν... το... μετὰ τὸν... μετὰ τὸν... μετὰ τὸν...

μισκοιλία

κουτίον

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ χυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μετὰ τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα) καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν) ...

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγροὺς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) ...

μετὰ τὸν... στο...
ἐντὸς... καὶ... μετὰ...
τοῖα... χωρίσματα...

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; σὺν... ἀχνυρά καὶ... βα... σε
... σπυρο...

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τῶν καλυτέρων στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ;...

... ἀπὸ τοῦ σπυρο... μετὰ τὸ ἀλώνισμα...
... Πρῶτα τὸ... κωμινίσαμε... μετὰ τὸ στα-
... ροκιδόσκινον...

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΧΗΝΩΝ

Δ'. ΕΘΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

... τὸ Πάσχα...

Εἰς ποίας ἡμέρας, παῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; ἡμέρας...
... μετὰ τὴν Ἀνάστασι... τὴν νύκτα... σε...
... ἡμέρας... εἰς... ἡμερῶν...

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

φανάρι

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν την πυράν' παιδιά, ηλικιωμένοι, ποιος άλλος ;

Νεαροί

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. δια τήν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναι, από ποιον μέρος ;

κλέβουν από το δάσος κέρρα

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

Πήραμε τὰ κέρρα τὴν ἑνὰ πρὶν τὸ
ἄλλο, δὲν ἀπομνημόνευον. Στὸ μέσον
ἦταν σὺν τῇ στήθῃ. ἔβλεπον τὰ
μέτρα ἑκάστης.

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον δια κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

το Πάσχα καὶ τὴν ἑορτασίαν

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

... Κέδρα

.....

.....

.....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ 'Ιούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .. Ο. Χ. Λ.

.....

.....

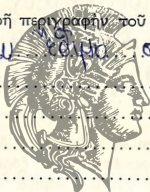
.....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

Τὸ εὐχέλτερον εἶδος στοματῆσε τὸ.

1935

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΓΕΝΙΚΑ: Οἱ κάτοικοι τῶ συνοικισμοῦ Κάμπος (Καραέριον) προέρχονται ἐξ ὀρεινῶν χωριῶν τῶ Νομοῦ Καρδίτσας καί κυρίως ἀπὸ τοῦ χωρίου Πευκόφυτον (Νευροβούνιστοι) Καρδίτσας. Ἐγκατεστάθουσιν ἐδῶ ἀπὸ τοῦ ἔτος 1929 καί ἐντεύθεν. Ἐλάβον δε γῆματα, τὰ ὁποῖα εἴληρε τὸ κράτος ἀπὸ μεγάλου γαιοκτημόνος καὶ διέμοιράσε εἰς αὐτοὺς. Οὗτοι, ὅτε Ἐγκατεστάθουσιν ἐδῶ, ἴδωσαν νέον δημογενητὰν, σήμερον δὲ διαλέγει τὸ 60^{ον} εἰς 65^{ον} ἔτος τῇ ἡλικίᾳ τῶν περίπου. Διὰ τὸν λόγον τούτον δὲν εὐρέθουσιν, μεγάλους, σὺν ἡλικίᾳ πρὸ συμπλήρωσιν τῇ Ἑρρασίᾳ.

Ἡ γῆ τῆς ὁποίας ἔλαβον, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο βαλκὼνδης. Ἀργότερον ἔβριναν ἀποβλαπτικὰ ἔργα καὶ σιγά-σιγά κατέστη Καλλικράτους.

Ἡ δὲ οὖν ἐκείνη ἐπὶ τὴν καλλικράτειαν τὰς μετέπειτα τῶ τόπου εἰς νῦν κατεμνησθῆναι καὶ τὰς συνήθειας. Ἀργότερον ἐμμελίσθησαν ἀπὸ τῶ γένου Θεσσαλικά χωρία ἧλα ἐν τῷ μεταφῶν ἐνεφανίσθησαν καὶ τὰ διάφορα γεωργικὰ μηχανήματα, τὰ ὁποῖα καὶ χρυσιμοποιῶνται σήμερον, οἱ ὅλοι σχεδὸν τὰς γεωργικὰς Ἑρρασίας.

Ἐπομένως αἱ προπορίαι, αἱ ὁποῖαι ἀναγράφονται ἐν τῷ συνημμένῳ ἐρωτηματολόγιον, αἱ περισσότεραι ἀναφέρονται ἐν τῷ τόπῳ τῇ νῦν κατεμνησθῆναι τῶ προποριοδοτῶν καὶ ἐλάχισται ἐν τῷ τόπῳ τῇ συμπεριτῇ τῶν διαμενῶν.

Ἐπιδιώξαντες τὴν παράθεσιν σχετικῶν φωτογραφικῶν ἧλα τούτο κατέστη λαθόντως διότι ἐν σὺνθεσίᾳ ἐν αὐτῶν ἔχουσιν πέντε (5) περίπου δημογενεῶν εὐρέθουσιν ὁπάρχοντα γεωργικὰ ἐργαλεῖα. Ταῦτα λόγῳ τῆς

[Νικόλαος Γιώαννον Καρκάνης, διδάσκαλος. Η συλ-
λογή αυτή ελήνετο από της 7ης Ιανουαρίου μέχρι
της 20ης Μαρτίου 1970]

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΘΕΡΙΣΜΟΥ

1

Βλαχούλανε ροβόλαρε
στον κάμπο να θερίσῃ.
Κόβει χερίες σάν πρόβατα
δεμάτια σάν κριάρια.
Καί στο δέρματι ανούμπησε
να νάνῃ τὸ παιδί της.

Τὸ πήρε καὶ τὸ πήραινε
να' πᾶν να' τὸ σκεπᾶν.

Κι ὁ ἥλιος τὴν ἀνάνταζε

ἀπὸ μιὰ γυμνὴ κοίτη.

Ποὺ πᾶς μωρὸ βουβαλάει

ποὺ πᾶς βουβαλάει πούλα.

— Πᾶν να' σκοτώσῃ τὸ παιδί μ'. —

2

Μᾶνα μ' με' κακοπάντρεγες

ναί μ' ἔδωσες στὸν κάμπο.

Ἐδῶ τρυφόνες δὲν λαλοῦν

γι' οὐ κοῦκκρε δὲν τὸ λένε.

Τὸ λένε οἱ Ἀρραριώτισσες

στὰ κλέφτικα λιμέρια.

3

Ἦξερε ὁ ἥλιος, Ἦξερε καὶ παῖς να' βασιλεύῃ.

Κι' ἔμειν' ὁ Γιάννης μοναχὸς καὶ μοναχὸς θερίσῃ,
συνέβη να' βράνῃ δέματα τὴν ρὴ δάμνα ρεμίζει.
Καὶ ὁ ἥλιος ποὺ ἀνάνταζε ἀπὸ γυμνὴ ραχοῦλα

- Τι ἔχεις Γιάννη μ' υἱ χρίσας, τὴ δὴ δούμνα ρεμίζεις;
- ἄλλιε πού μ' ἐρώτας θά σοῦ τὸ μαρτυρίσω.
Ἐγὼ κορδαίο ἀράπισα μικρὸ στήν σαρμανίτσα
καὶ πῆρα καὶ τὸ κούνισα ν' ἀβίνι νὰ τὸ πάρω.
Κι αὐτὸ ἄβινε, τράνεγε υἱ ἄλλος ἄντρας τὸ πῆρε.

4

- Ποιὸς ἦταν υἱ ἀναστέναζε πού χύθηκε τὸ τραπέζι
κι ρίχνυκε υἱ κούπα τέσσερα καὶ τὸ ποτῆρι πέντε;
Ἄν εἶναι ἀπὸ τοὺς δούλους μου μισθὸ νὰ εἶ αὐρατίσω
υἱ ἂν εἶν' ἀπὸ τοὺς σιγάβους νὰ τόνε ξεσυλαβώσουν.
- Ἐγὼ ἤμουν ἡ ἀναστέναζε καὶ χύθηκε τὸ τραπέζι.
Τρεῖς μέρες ἔκανα ραμπρός δώδεκα χρόνου σιγάβας,
ποτὲ μου δὲν ἐνεκρέτυκα τὰ δόλια μου ρυναῖκα.
Καὶ τώρα ἐνεκρέτυκα πᾶς τὴ παντολοράνε.
Τώρα πάλιν τὰ στήνα μου τρανέζαν καὶ κλῆνι.
- Κάθετα κατὼ στὸν τάβλα καὶ διαλέξ' ἕνα φάρο.
Ποιὸς εἰν' ἀβίος κι ἀράπισας καὶ νυχτοπερποτσιάρης
ἐννιά μεροῦλες διάστημα τρεῖς ἔρες νὰ τὸ πάρω.
Ὅσα μοσλάρια εἶ ἄκουσαν, ὅλοι τοῦ γρόφου πέφτουν
ἕνας ρίβας, παλυρρίβας, σαρανταπληκριασμένος.
- Δίνομαι μαῦρος, δίνομαι, τὸ πέρνω γιὰ τρεῖς ἔρες,
γιὰ δεξέ τὴν μεσούλα σου μαζί μ' ἐτὴ διμή μου.
Στὸ δρόμο γιὰ πού πᾶναι, στὸ δρόμο πού παένουν,
ἐρίσει τὴν μανούλα του στήν πέτρα κουμπισμένη.
- Καλὴμέρα σου καλορριά καὶ σένα σταυρομάνια.
Τίνος εἰν' τὰ πρόβατα τὰ χρυσοκουδουνάται,
εἷνος εἰν' ἡ ἄλφα τοῖ χρυσοκαμικάται;
- Τῆς ξεμιάς τῆς συστεινιάς τοῦ μεσὺ μου τοῦ χαμένου.
Ἀκούω ντουφεκία πέφτουνε υἱ ἀνὸς βαρὺν παιχνίδια,
τὴ νύφη μου παντρεύουνε, νυφούλα ἀπὸ τὸν ρυιὸ μου.

Ζερβιά βαρεῖ τό καιρό του, στό σπίτι του παένη.

- Τό πῶς ἀντέει τόχετε, τό πῶς κερνάτε τή νύφη.
- Ἐμεῖς ἀντέει τόχουμε μπροστά κερνάμε τή νύφη,
κοίτα τήν ἀρραβώνα σου νά βῆς, δά τήν γνωρίσεις.
- Σκύρε ξένοι μ' στα σπίτια σας, διμοί μου στα δικά σας
κι' ἐμένα ἦρθε ὁ ἄντρας μου, τό πρώτο μου σκεπάζει. —

Νικόλαος Καρκάνης.

Διδάσκαλος.

Κάμπρος - λαερίους -

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ